

שמחת שלמה

מאוצרותיו המשמחים של זקנינו רבי שמחה שלמה לוין זצ"ל

גליון מספר 23, פרשת אמור, תשע"ה

* * *

למעוניינים לקבל הגליון בדואר, בפקס או בדואר אלקטרוני
או להוסיף הערות והארות, מעשים והנהגות, מתורתו של זקנינו הצדיק זצ"ל:
אברהם משה רוט, פאן 1' ירושלים, 0527652027
דוא"ל: haravsslevin@gmail.com

* * *

קול מזהלות שמחה
נשמע בבית זקנינו הצדיק זצ"ל ותלמידיו
בהולדת נינו נ"י
נכד לחתנו חביבו
הגאון רבי אוריאל סופר שליט"א
בעל 'ברכת אוריאל'
יזכו אביו (רבי חננאל הפטקה) ואמו
לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים
ולהכניסו בבריתו של אברהם אבינו בעתו ובזמנו
לשמחת לב כל אוהביהם ואוהבי בית סבא זצ"ל

* * *

פרשת אמור

כניעת הגוף לשלטון הנשמה

והכהנים הלויים בני צדוק אשר שמרו את משמרת מקדשי בתעות בני ישראל מעלי,
המה יקרבו אלי לשרתני, ועמדו לפני להקריב לי חלב ודם נאום ה' א'
(הפטרת הפרשה)
כבר עמדו חז"ל למה תיאר אותם הכתוב בשני תוארים נוספים על שמם, 'הכהנים' 'הלויים' 'בני צדוק',
ולא כתוב קצרה 'ובני צדוק אשר שמרו את משמרת מקדשי'.. המה יקרבו אלי.

בפירוש על חק לישראל (בשפת האידיש) כתב בזה, דהנה שני אנשים נותנים לצדקה רובל שלם, אחד
מהם יקבל על זה רוב שכר ואילו השני יקבל ע"ז שכר מועט, ואע"פ ששניהם נתנו אותו הסכום לאותו
העני. והסיבה לכך, שהראשון הוא אדם עני ובשבילו רובל אחד זהו סכום עצום, ואילו השני הוא עשיר
מופלג ובשבילו רובל אחד הוא סכום מועט.

כן הדבר גם בעבירות, למשל, אדם נכנס לבית הספר ורואה את המלמד-דרדקי כשהוא בוחן שני תלמידים על אותו דף גמרא, ושניהם לא ידעו כלום, והנה, את התלמיד הראשון היכה והעניש, ואילו את התלמיד השני הניח לנפשו. שואל אותו האורח – מה הפרש יש בין זה לזה, הלא שניהם נבחנו על אותו דף גמרא ושניהם כשלו במידה שווה. מסביר לו המלמד – אמנם שניהם לא ידעו בשווה, אך הסיבה לכך איננה שווה אצל שניהם, שכן השני אין כשרונו גדול ולכן אין הוא אשם שאינו יודע הגמרא, ולכן לא מגיע לו מכות, ואף אילו הייתי מכה אותו – לא היה מועיל כלום... לעומתו הראשון כשרונו ברוכים והטעם שאינו יודע הוא לפי שהתעצל מלטרות וללמוד, לכן מגיע לו מכות, וגם יועילו לו המכות – שכן עי"ז יתעורר להשתדל ללמוד היטב..

וכן הוא בבעלי עבירות, יש מהם שמצד מידותם ואופיים אינם להוטים כל כך לחטוא, ואין הנסיון אצלם גדול, ולכן כשהם חוטאים הרי הם נענשים בחומרה, שכן הם כתלמיד החריף שנתרשל בתלמודו. ומאידך כאשר אין הם חוטאים אין שכרם גדול כל כך, שהרי הם כאותו עשיר הנותן רובל, שזהו אינו מאמץ כלל בעבורו.

אך יש מהם שמצד אופי מידות נפשם הם מלאי להיטות וחמימות, והרבה פעמים יכולים להיכשל ברוב תאוה ותשוקה לעבירה, וכשהם מתגברים על עצמם הרי הם כאותו עני שהתאמץ ליתן רובל לצדקה, ושכרם הרבה מאד, כאילו עשו מצוה עצומה ונשגבה.

והנה, אמרו חז"ל שכהנים כעסנים וחמי מזג הם [וזהו בשביל שיהיו זריזים בעבודתם ברוב חמימות והתלהבות], וגם על שבט לוי כתוב 'ארור אפם כי עז ועברתם כי קשתה' הרי שבני שבט לוי הינם בעלי חמה עזה. נמצא שאותם בני צדוק היה להם נסיון גדול גם מצד שהם כהנים וגם מצד שהם לויים, וזהו שאמר הכתוב 'והכהנים הלויים בני צדוק אשר שמרו משמרת מקדשי בתעות בני ישראל מעלי, כלומר בזמן ש'בני ישראל' שהמה בעלי מידות עדינות ואפ"ה לא הצליחו להתגבר על תאוותם ונטו מעל ה', באותו זמן התגברו דוקא בני צדוק שהיו 'כהנים ולויים' בעלי זריזות וחמימות ולהיטות, לשמור משמרת מקדשי ולא לנטות מדרך ה', לכך המה יעמדו לפני להקריב לי חלב ודם – שזה כנגד ההתגברות על חמימות התאוות הגופניות, להקריבם לשם ה'.

ב.

ויש להוסיף על דבריו, שהרי כל עיקר הקרבת הקרבנות היא לעורר את הכנעת הגוף, וכמו שכתוב בפירוש חק לישראל (הנזכר) בפרשתנו על הפסוק 'שור או כשב או עז כי יולד', למה נקט הכתוב ג' בהמות אלו, לפי ששלושתם נרדפים ונכנעים, שהשור נרדף ע"י הארי, והכשב נרדף ע"י הזאב, והעז נרדף ע"י השועל, והאלקים יבקש את הנרדף. על כן זהו עיקר מעלת הכהנים בהיותם מכניעים את חמימות יצרם לכעס וכו', דזהו מהות עבודת המקדש להכניע ולשבר ולהקריב הגוף לפני ה'.

ושמעתי מאאמו"ר צוק"ל [בשם הגר"א, אך לא מצאתי מקורו] שזהו עומק העונש של 'ונסתם ואין רודף אתכם', שמחמת זה לא תהיה לכם המעלה של 'נרדף', כי באמת אין רודף אתכם.. אף שאתם תדמו שיש רודפים אחריכם ותנוסו מפניהם מ"מ באמת לא תזכו להיות נרדפים אמיתיים.. הרי לנו כמה גדולה מעלת הנרדף והנכנע.

וזהו עניין טומאת המת שהוזהרו הכהנים בפרשתנו עליה, שגוף המת שנסתלקה ממנו הנשמה הרי הוא גוף בלא שליטת הנשמה, וזהו היפך עבודת הכהונה להשליט הנשמה על הגוף, ולהכניע אותו תחתיה, כמו שנתבאר.

ולכן הצדיקים אינם מטמאים, כדעת רבינו חיים כהן, משום שאצל הצדיקים גם הגוף עצמו נמשך אחר הנשמה, וגם הוא עצמו מאיר באור הנשמה, ולכן גם לאחר הסתלקות הנשמה אין הגוף מטמא כגוף ללא נשמה.

כל זה מפורש בחינוך בפרשתנו (מצוה רסג) משרשי המצוה, לפי שהכהנים נבחרו לעבודת השם ברוך הוא, כמו שאמר הכתוב [שם, שם ו'] קדושים יהיו לאלהיהם, על כן הרחיקם מן המת. וכבר כתבתי למעלה שענין הטומאה דבר נמאס ונאלח, וגוף האדם המת פירשו חכמים שהוא אבי אבות הטומאה, כלומר שיש לו טומאה חזקה עד מאד, למעלה מכל טומאה. והענין הוא כי בהפרד מעליו צורת השכל החיה הטובה וישאר הוא לבדו, בשגם הוא בשר פחות וגרוע ומשתוקק אל הרעות, וגם ברעתו רבה החטיא הנפש היקרה בעודה שוכנת אצלו, על כן ראוי שיטמא כל סביביו בהתפשט מעליו כל הודו שזהו נפשו, ולא נשאר בו כי אם החומר הרע.

וראוי באמת למשרתי השם להתרחק ממנו, זולתי בקרובים שהותר להם כי אחיהם בשרם הוא, וכל דרכי התורה נועם ונתיבותיה שלום, ולא רצתה לצערם כל כך כי יחם לבבם על הקרוב המת שלא יוכלו להתקרב תוך האהל אשר הוא בתוכו ולשפוך את רוחם ולהשביע נפשם בבכי עליו.

וראיתי רמז אל הטעם הזה שכתבתי בטומאת המת, שאמרו זכרונם לברכה כי הצדיקים גמורים אינם מטמאין, ולפי הדומה כי הכוונה לפי שגופם טהור ונקי ולא החטיא נפשם אבל סייע לזכותה, ועל כן תעלה נפשם בנשיקה, ועל גיוסם ישכון אור זרוע לעולם. עכ"ל החינוך.

ויש בזה ג' דרגות. א' הצדיקים שנכנסים חיים לגן עדן, שכלל לא נפרדו מגופם, כמו אליהו ורבי יהושע בן לוי, ב' צדיקים שאינם מטמאים, ג' צדיקים שבשרם לא נקרב, ד' צדיקים שעצמותיהם אינן נרקבות. וחילוקי הדרגות נובעים משיעור השראת הנשמה על הגוף וכניעתו אליה.

ג.

ונראה שלכך הסמיכה תורה את פרשת השבת והמועדות, לפרשת טהרת הכהנים, כי גם בשבת ובמועדים הנשמה שולטת על הגוף, עד שהגוף עצמו משתתף בעבודת ה', וכמו שכתב רש"י שהנשמה יתירה ששורה בשבת היא הגורמת לו לאכול ולשתות יותר מדרכו ואין נפשו קצה בהם, הרי שהאכילה ושתיה בשבת נובעת מכוח הנשמה שהוא אינו מוגבל לכדי יכולת כריסו ומעיו.

ונראה שלכן כתבה תורה לאחר פרשת המועדות את פרשת לחם הפנים, שזהו מהות עבודת לחם הפנים – שיאכלו הכהנים את לחמם משולחנו של מקום, וזה פסגת עבודתם שאפילו אכילת הגוף תהיה חלק מעבודת הנשמה.

ובאמת מבואר בחז"ל שתלמיד חכם כל ימיו בבחינת שבת, שכל המאכילו הרי הוא כמעלה אימורים למזבח, ועל שולחן האכילה שאומרים עליו דברי תורה אמרו 'זה השולחן אשר לפני ה', הרי שזהו כנגד שולחן הפנים, לאכול לשם שמיים מתוך דברי תורה.

ד.

עבודה זו של הכנעת הגוף לנשמה יש בה כמה שלבים, ונראה שזהו סדר עבודת המועדים שהסמיכה תורה בפרשתנו, כי בתחילה בחג המצות מעוררים את הנשמה לצאת משעבוד הגוף, ולהיות עכ"פ נשמתו קרובה אל ה', ואח"כ בחג השבועות מקבל על גופו את עול הנשמה, לקבל עליו התורה והמצוה, אך עדיין אין הגוף כנוע כל כך אל הנשמה, ואח"כ בראש השנה מוסיף הגוף להכנע יותר מפחד ה' והדר גאונו, ואף שעדיין אוכל ושותה ושמה מ"מ אין מרבים בו שמחה כשבשאר יו"ט, ואח"כ ביום הכפורים 'וענייתם את נפשותיכם' שהגוף נכנע לגמרי לאור הנשמה, ואינו מתענג בשום תענוגי הגוף אלא כולו נשמה, ולכן נחשב אז כמלאך, ואח"כ בחג הסוכות מתקדש יותר, שאפילו גופו בעצמו נהפך להיות חלק מנשמתו, ולכן מרבים אז בשמחה של מצוה שבעת ימים [וזה בחינת הצדיקים שאפילו גופם טהור כנשמה ולכן אינם מטמאים במיתתם כמו שביארנו].

צריך לדעת שמה שכתוב 'וענייתם את נפשותיכם' ביום הכפורים אין הכוונה לצער ויגון חלילה, אלא אדרבה זהו חירות ושמחה, שהגוף נכנע כולו אל הנשמה, ומתענג מנועם מתיקות אורה.

בשנת תשל"ג נשאתי דרשה זו בביהכנ"ס אחדות ישראל, ואמרתי שזה דוגמא לכל המצוות אשר החופשיים מתארים אותם כשעבוד וקושי שכל החיים מסובבים באיסורים וחויבים, אך באמת אין כאן

עיניו חלילה אלא חירות ושחרור, כאשר הגוף מכניע עצמו תחת הנשמה. כפי שמרגישים אנו ביום הכפורים שזהו עונג גדול ושמחה עצומה.

והוספתי להם, שאפשר לראות בכל רובדי החיים איך חיהם של שומרי תומ"צ רגועים ושלווים הרבה יותר משל החפשים, ולמשל בעניין כבוד האשה, אשר גם בזה הם מאשימים כאילו מצוות התורה משעבדות אותן, ובאמת הנשים הצדקניות אינן מרגישות כלל שיעבוד וצער אלא רוממות וחירות, ואילו אצל החפשיים כמעט אין נישואין מאושרים לאורך שנים, ורבים רבים נפרדים ומתגרשים.

ה.

מי שהוא מבין שזהו עבודת יום הכפורים להכניע הגוף לנשמה, הרי אם נאלץ לאכול ביוהכ"פ מחמת הסכנה, אינו מהסס בזה, כי זהו ממש מהות עבודת היום להכניע גופו לעשות רצון קונו, ואם הקב"ה ציווה לאכול, אין הוא שת ליבו על רוב חשקו לצום ביום הקדוש אלא מזדרז לקיים ציווי ה'.

ידוע המעשה ברבינו ישראל סלנטר בזמן מגיפת החלירע שהתפשטה בוויילנא, איך הפציר בקהל לאכול ביום הכפורים, באומרו שכשם שיש חטאים בין אדם למקום וחטאים בין אדם לחבירו, כמו כן יש חטאים בין אדם לנפשו, שאסור לחטוא כנגד נפשו ולסכנה, וכשם שהזהירה תורה 'ועיניתם את נפשותיכם' כך גם הזהירה 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם' [וכוונתו כמו שביארנו שתכלית יום הכפורים אינה לצער את נפש הגוף אלא אדרבה להכניעו ולרוממו ברוממות הנשמה, וא"כ מי שמסכן את גופו להביא לידי הסתלקות הנשמה מן הגוף, שלא תשלוט בגוף יותר, הרי זה היפך כל עניין יום הכפורים]. וכשראה רבי ישראל שהקהל מהסס מלאכול, ערך קידוש בקול רם לעיני כל הקהל ואכל על הבימה.

בספר אוצר החיים מביא מעשה ברבי מנחם מנדל מקוסוב שהיה חולה במחלה קשה ונאסר עליו לצום ביום כפור, חששו חסידיו פן יאבה רבם לצום למרות מחלתו. פנו לרבי יהושע מבעלז שהיה מחותנו שישפיע עליו להמנע מן הצום. כתב הרבי מבעלז לרבי מנחם מנדל 'מי יוכל להאמין כזאת על איש קדוש כמותו, הלא מרועה אחד אנחנו מצווים ועומדים לבלתי אכול ביום הכפורים וכן לאכול במקום המצטרך משום 'ונשמרתם לנפשותיכם'. נהירנא, פעם חלה אבי רבי שלום, חששנו פן יסרב לאכול, אך הוא בצדקתו הזדרז אחרי כל נדרי לבקש אוכל כפי שהיה צריך ואמר 'הריני מוכן לקיים מצות בוראי', ואכל בשמחה יתירה שלא ראינו כמותה רק בעת שאכל מצה או נטל לולב!

עוד מסופר שם על חולה זקן שהתמרמר בפני החזון איש שלבו עליו דווי שאסרו עליו הרופאים לצום ביום הכפורים, השיב לו החזון איש 'מי אמר שלא תצום? אתה תצום שני צומות! חז"ל קבעו שהאוכל בתשיעי כאילו התענה שני צומות, אמרו כך משום שזהו רצון ה', ואם אתה מחוייב עפ"י דין לאכול גם בעשירי, מדוע לא יעלה הכתוב גם עלי כאילו אתה צם שני צומות! אין אנו אלא חיילים פשוטים המקיימים את הפקודות שהוטלו עלינו, אם לצום – נצום, ואם לאכול – נאכל...

מי שמכניע גופו באמת לרצון קונו, אינו עושה חשבונות של כבוד או של שכר ואפילו של מצוה, אלא כולו משועבד להזדרז לקיים רצון השי"ת. ואין אצלו חילוק אם מצות השי"ת היא לצום ביוהכ"פ או לאכול בו.

אמנם מי שלא הכניע גופו אינו מסוגל להבין דבר זה, שציווי השי"ת משתנה מאדם לאדם כפי מצבו ועניינו.

השבוע שמעתי מרופאי רבי ד"ר שטיין שליט"א מעשה שאירע בברסק, פעם אחת בעצם יום הכפורים התעלף יהודי בביהכנ"ס ונעשה רעש גדול וחששו לסכנת נפשות, ציווה הרב על בעל העגלה שירתום את הסוסים ויקח את החולה לביה"ח, העגלון הזדעזע וצעק 'יום כיפור! איך אחלול?' השיב לו הרב שבמקרה כזה הדבר מותר משום סכנת נפשות, העגלון לא הבין עניין סכנת נפשות אך הבין שהרב מתיר לו, אך טען לפניו שאיננו מסוגל לנסיעה ארוכה כל כך בלא לאכול ולשתות כלום, אמר לו הרב 'מותר לך לשתות ולאכול'. יצא העגלון לדרכו כשהוא אוכל ושותה מלא פיו, ראוהו אנשים ושאלוהו איך אתה אוכל ביום הכפורים? השיב להם שנתברר לו שבאמת מותר לאכול ולשתות ביום הכפורים אלא שהרב שליט"א אינו מרשה זאת, ולי התיר הרב הפעם...

הרי שהעגלון המגושם לא יכול היה לתפוס שהקב"ה אוסר לאכול ביום הכפורים מחד גיסא, ומאידך מחייב לאכול את המזקק לכך..

לעומת זאת מסופר באוצר חיים על רבי מרדכי מנשכזי שקימץ ממון הרבה במשך כל השנה כדי לקנות אתרוג מהודר, ובדרך לקנות האתרוג ראה עגלון יהודי עומד ובוכה שנתמוטט סוסו ומת ונותר בלא מקור פרנסה, מייד העניק לו את כל הממון אשר חסך לאתרוג ואמר לו 'לך קנה לך סוס'. כשחזר לביתו בלא אתרוג ובלא כסף, אמר לחסידיו מתוך צהלת נפש ובמאור פנים 'ברוך המקום שהזמין לי השתא 'פרי עץ הדר' מהודר, כל יהודי יברך על אתרוג מהודר ואילו אנכי יברך על סוס מהודר.. ואני שמח בחלקי..! וכן מפורסם המעשה בהגר"א שלא נמצא בעבורו אתרוג אלא מיהודי אשר דרש תמורתו את שכר המצוה שיגיע להגר"א על נטילת הלולב. והגר"א שמח על 'הסכם' זה שיקיים המצוה מפני ציווי השי"ת לא בעבור שכר המצוה.

וכל זה ממעלת הכניעה, שהאדם אינו מבקש לקיים המצוות לעצמו, בשביל כבוד או שכר וכדומה, ואינו אלא 'חייל פשוט' המקיים ציווי הקב"ה בחשק ובלא פקפוק.

1.

שמעתי מאמורי רבי אריה זצ"ל בשם רבינו חיים ברלין זצ"ל שזהו הפירוש בסוף הפרשה 'ויצא בן אישה ישראלית... ויקוב את השם', ואמרו חז"ל מהיכן יצא, רבי ברכיה אומר מפרשה שלפניה יצא, לגלגל ואמר ביום השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום או שמא פת צוננת של תשעה ימים, בתמיה. ותמוה, וכי בגלל זה יצא המגדף לברך את ה'. וביאר שגם לפירוש זה היה הגידוף על כך שיצא חייב מבית דינו של משה שלא ליטע אהלו במחנה דן, אלא שבא הפסוק לפרש איך הגיע לידי מידה זו, וע"ז פירש שיצא לגלגל על הפרשה הקודמת, וכיון שלא קיבל את ציווי ה' בתמימות ובפשטות, אלא ניסה לחקור אחר הטעם לפי צמצום שכלו, ולגלגל על ציווי ה', מזה בא שגם לא קיבל את פסק דינו של משה שאינו שייך לשבט דן בתמימות. [א"ה, במקור נכתב בקיצור נמרץ, ואני מקוה שעמדותי על כוונת הדברים כראוי]. אילו היה נכנע לא היה מפקפק על דינו של משה, וכלל לא היה מבקש להיות במעמד לא לו, אלא שמח בדרגתו הגדולה בהיותו ישראל. אבל הוא ביקש גדולה לעצמו, ולפיכך יצא מזה לברך את ה'. וזהו היפך הכנוע שהוא מקיים ציווי השי"ת בהכנעה ובלא פקפוק ולגלוג חלילה, אלא בבחינת 'ואני בתומי אלך'.

בשביל להכניע הגוף לנשמה עלינו לדעת את ההפרש והיחס בין צורכי הנשמה הנצחית אל מול צורכי הגוף החולף.

שמעתי מגיסי רבי אהרן יעקובוביץ זצ"ל משל נפלא על זה, לאדם שנסע ללייפציג ליריד השנתי ולקח עמו את בנו הקטן, כשנכנסו לאכסניה ראה בנו איש בעל עינים צרות מלוכסנות עם צמה ארוכה שותה כוס תה להנאתו, לשאלת הבן הסביר לו האב שזה האיש בא מארץ סין הרחוקה, ששם האנשים בעלי עינים מלוכסנות וצמות שער. התפעל הבן ואמר לאביו – לא ידעתי שהתה בלייפציג כל כך משובח עד שמגיעים אנשים מארץ סין הרחוקה כדי לשתות כאן תה... ענה לו אביו: שטיא, בשביל תה אין מגיעים מסין.. האיש הזה הגיע לכאן לצורך מסחרו, וכשהוא צמא הוא נכנס לאכסניה לשתות תה... כן הוא האדם שנשמנו יורדת ממרחק גדול לעולם הזה, הרי אף אמנם שיש לו גם צורכי הגוף כאכילה ושתייה, אך זהו אינו תכלית ומטרת נסיעתו, עבור כוס תה אין מורידים נשמה מהעולם העליון.. אלא תכליתו לאסוף תורה ומצוות, ואגב אורחא צריך להתעסק גם בצורכי גופו...

2.

היה מקום לתמוה, כיון שנשמת ישראל גבוהה כל כך, איך יתכן שהגוף העכור יכול לעכב ולמנוע אותה מלהתרומם. אך באמת אדרבה, ככל שהנשמה גבוהה יותר כך היא אינה סובלת אף הפרעה קלה של הגוף. וכמו שאמרו במדרש תנחומא תחילת הפרשה 'אמור אל הכהנים – אמרות ה' טהורות, למה שהקב"ה מזהיר את ישראל בשביל קדושתן וטהרתן' ופירש בשערי חיים שדוקא משום שבני ישראל הם כה

קדושים וטהורים לפיכך עליהם להיות מופרשים מכל טומאה ותועבה יותר משאר אומות. שכן, בן מלך שאוכל מאכל גס מיד הוא לוקח בחולי אבל איש כפר פשוט אינו נוח לחלות כה מהר. מפאת קדושתם ועדינותם רגישים בני ישראל מאד לגבי כל טומאה קלה שמזיקה להם, ועל כן יש להזהירם מאד על כך.

יש להביא כאן מה שכתב רבינו ירוחם בדעת חכמה ומוסר (ח"ב מאמר כ):

".. בהיותי בוויילנא הייתי מתאכסן בבית שחלונותיו היו כנגד האונברסיטה, ואירע לי להתבונן בתהלוכות התלמידים של בית החכמה, איך שהיו הולכים ללמוד ולקבל חכמה, ולא יכולתי להסב התבוננותי ממחזה זה שראיתי שמה, איזה הכנות שעושים מקודם היכנסם לבית החכמה שלהם, מייפים את עצמם בכל מיני יפוי בכחל ושרק, ומקודם הכנסם חוזרים עוד הפעם לסלסל בשערם, הולכים בכל מיני קלות ראש ופריצות, תערוכות של אנשים ונשים יחד, וככה הם הולכים ללמוד חכמה.

ומסתמא גם בשעת לימודם גם כן הם יושבים באותה הקלות והפריצות ושומעים את השיעור מהפרופסור שלהם וככה הם לומדים חכמה, יכולים לצייר את הטעם והצורה של החכמה שלהם, אבל סוף סוף מתלמדים המה ומשתלמים בלימודם והכל בסדר, זה מפריע קצת אבל לא הרבה, דבר ידוע הוא שהפילוסוף הכי גדול שכולם היו תלמידיו היה מקולקל בזנות, וזה לא הפריע שכולם יהיו תלמידיו בחכמה.

לעומת זה אצלנו בבתי החכמה שלנו חחכמת התורה, רואים אנו ההיפוך מזה לגמרי, הוללות ופריצות היא הסתירה הכי גדולה לתורה, במצב של קלות ראש אי אפשר בשום אופן ללמוד תורה, והרהור הכי קל הסתכלות שאינה הוגנת היא כבר המפריע הכי גדול לתורה, וזה עצמו מופת הכי חותך על קדושת התורה ועל תורה מן השמים, שמפני קדושתה וטהרתה אינה סובלת שום דבר שהוא היפוך לקדושה, אף דבר הכי קל – מיד היא איננה..."

ועיי"ש עוד בדבריו שהאריך הרבה בדוגמאות, שכלל שהדבר קדוש ומרומם יותר כך הוא אינו סובל אף הפרעה קלה של איזה גנאי וטינוף, וכמו שאמרו בגמ' בעירובין איך שחז"ל שמרו עצמם מטירדה הכי קלה, ואבוה דשמואל לא התפלל בבואו מן הדרך שלשה ימים, ור"ח ביומא דמתרח לא מצלי, וכן איתא שם עוד דוגמאות שבטירדה הכי קטנה כבר לא יכלו ללמוד, כל כך דק מן הדק הוא ענין התורה, וכל כך צריך להיות האדם מופשט מכל וכל להיות זך בתכלית הזכות עד שדברים וטירדות הכי קלות מפריעים לו ללימוד התורה. ולכן דוקא בני אהרן הקדושים נשרפו במקדש ואילו טיטוס הרשע נכנס לבית קדשי הקדשים ולא אירע לו מאומה. וזהו עניין של 'לא תקיא הארץ אתכם' משל לבן מלך שהאכילוהו דבר מאוס שאין עומד במעיו אלא מקיאו, וכמו שאמרו הראשונים שלכך דוקא סדום ועמורה נהפכו לפי שהיו בארץ הקדושה שאינה סובלת קלקול. ומסיים שם שצריכים אנו לידע שארץ ישראל לא תוכל להבנות בשום אופן מעוברי עבירות, ארץ ישראל אי אפשר לה להבנות אלא דוקא בכל הקדושה בשלימותה ודקדוקה, עיי"ש.